

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA MOLDAVA NAD BODVOU NA ROKY

2016 – 2021

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Moldava nad Bodvou na roky 2016 – 2021 ako strategický dokument predstavuje výsledok spolupráce všetkých dôležitých aktérov v oblasti poskytovania sociálnej starostlivosti, ktorí majú záujem o komunitné plánovanie, majú záujem rozširovať a skvalitňovať sociálne služby mesta Moldava nad Bodvou, majú záujem reagovať na potreby obyvateľov mesta.

Obsah

ÚVOD

- 1 Teoretické východiská a právny rámec komunitného plánovania
 - 1.1 Definícia základných pojmov
 - 1.2 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.3 Kompetencie a úlohy mesta v oblasti sociálnych služieb
- 2 Národné priority rozvoja sociálnych služieb
 - 2.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb
- 3 Analýza sociologických a demografických údajov mesta Moldava nad Bodvou
 - 3.1 Vývoj počtu obyvateľov
 - 3.2 Veková štruktúra obyvateľstva
 - 3.3 Prognóza vývoja obyvateľstva mesta
 - 3.4 Marginalizované rómske komunity
 - 3.5 Štruktúra obyvateľstva podľa úrovne vzdelania
 - 3.6 Zamestnanosť a sociálne zabezpečenie
- 4 Analýza stavu poskytovania sociálnych služieb mesta Moldava nad Bodvou
 - 4.1 Poskytované sociálne služby v meste Moldava nad Bodvou
 - 4.2 Poskytovaná sociálna pomoc v meste Moldava nad Bodvou
 - 4.3 Analýza poskytovateľov sociálnych služieb z pohľadu zamestnávania pracovnej sily
- 5 Sociálna analýza potrieb jednotlivých skupín obyvateľstva v meste Moldava nad Bodvou
- 6 SWOT analýza sociálnej oblasti v meste Moldava nad Bodvou
- 7 Akčný plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb mesta Moldava nad Bodvou (2016 -2021)

ZÁVER

ÚVOD

Komunitná práca v obci je systematický, cieľavedomý proces zlepšovania sociálnych vzťahov medzi záujmovými skupinami obyvateľov obce a inštitúciami, ktoré formujú ich každodennú realitu. Cieľom komunitnej práce v obci je motivovať obyvateľov obce a inštitúcie k hľadaniu a formulovaniu spoločných cieľov, ako aj foriem spolupráce na ich dosahovaní. Aktivizácia členov komunity je predpokladom zvyšovania ich súdržnosti a dlhodobého rozvoja komunity. Aktivizácia členov komunity je výsledkom uvedomenia si, že úroveň komunitného života je jedným z limitujúcich faktorov ich vlastného individuálneho rozvoja. Filozofickým zmyslom komunitnej práce je podpora lokálnej demokracie.

Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov mesta a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín.

Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami v meste, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity mesta.

„Na konci každého nášho snaženia by mal byť človek. O to viac, ak ide o človeka, ktorý našu pomoc nevyhnutne potrebuje“.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ A PRÁVNÝ RÁMEC KOMUNITNÉHO PLÁNOVANIA

1.1 Definícia základných pojmov

Komunita – lokálny útvar osídlenia, menšia sociálna jednotka, v ktorej ľudia spolupracujú, aby naplnili svoj život Ľudia, skupiny, subjekty žijúce v lokalite (ohraničené miesto) a majúce medzi sebou vzťahy, väzby, spoločne riešia problémy, úlohy.

Komunitný rozvoj – prístup k rozvoju územia, zameraný na vyvolanie pozitívnej zmeny; snaha subjektov o budovanie komunity s dôrazom na jej ekonomický rozvoj, ako aj vytvorenie a posilňovanie sociálnych väzieb a rozvoj neziskového sektora, tento proces zdôrazňuje vzájomnú spoluprácu 3 sektorov: verejného, ziskového, neziskového.

Komunitná služba – poskytovanie rôznych foriem podporných služieb občanom, členom komunity, ktoré taxatívne nedefinuje zákon o sociálnych službách (napr. organizovanie voľnočasových aktivít, nízkoprahové služby, skupinové aktivity...)

Sociálna služba – definovaná zákonom o sociálnych službách ako odborné, obslužné a ďalšie činnosti, alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na: zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby vytváranie podmienok na podporu rodín s deťmi predchádzanie, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie resp. sociálneho vylúčenia osoby, rodiny, komunity zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopností fyzickej osoby viesť samostatný život a napomôcť jej spoločenskej integrácii.

Sociálna sieť – v danej lokalite na sebe nezávisle existujúci poskytovatelia rôznych foriem sociálnych služieb

Sociálny kapitál – je výsledok funkčnej sociálnej siete a zahŕňa pozitívne ľudské vzťahy, fungovanie, spoluprácu a dôveru všetkých aktérov (občan, inštitúcie, subjekty)

Občianska participácia – vyjadruje spoluúčasť, aktívne spolupodieľanie sa občanov, verejnosti na rozhodovaní o verejných zdrojoch a s verejnými dôsledkami; chápeme ju ako efektívny nástroj na dosahovanie čo najkvalitnejších verejných rozhodnutí

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda plánovania sociálnych a komunitných služieb tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých obyvateľov lokality proces zisťovania potrieb jednotlivca, definovania finančných a nefinančných zdrojov

a hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb je vhodný spôsob, ako začať spoluprácu v komunite a vytváranie trvalejších komunitných partnerstiev

1.2 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách:

- upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii (za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze občana - fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi);
- zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.
- upravuje povinnosti poskytovateľa sociálnej služby (povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby - tzv. štandardy kvality - napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.
- definuje sociálne služby ako služby verejného záujmu, ktoré sú poskytované bez dosiahnutia zisku;
- rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené nasledovne:

1. Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb:

- nocľaháreň;
- útulok;
- domov na pol ceste;
- nízkoprahové denné centrum;
- zariadenie núdzového bývania.

2. Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života;
- zariadenie dočasnej starostlivosti o deti;
- nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu.

3. Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- rehabilitačné stredisko;
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- sprievodcovská a predčítateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovanie osobnej asistencie;
- požičiavanie pomôcok.

4. Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

5. Podporné služby:

- odľahčovacia služba;
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- denné centrum;
- integračné centrum;
- jedáleň;
- pracovňa;
- stredisko osobnej hygieny.

1.3 Kompetencie a úlohy mesta v oblasti sociálnych služieb

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní /živnostenský zákon/ v znení neskorších predpisov;
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR;
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately;
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov;
- zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Miestna legislatíva

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Pôsobnosť obce

Obec:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o
 - odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 - zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 - odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 - povinnosti rodičov alebo detí platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 3 ods. 11 a 12,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
 - sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre,
 - sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - opatrovateľskej služby,
 - prepravnej služby,
 - odľahčovacej služby,
 - pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa §12,
- h) uzatvára zmluvu
 - o poskytovaní sociálnej služby,
 - o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,

- o zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom sociálnej služby podľa § 8 ods. 8,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) je povinná poskytovať finančný príspevok podľa § 78a na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu,
- l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby a s finančným príspevkom podľa § 78a,
- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) vedie evidenciu
- posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 - rozhodnutí podľa písmena c),
 - prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,

- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).
- v) môže poskytovať finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu.13)

Kompetencie vyplývajúce zo zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Pôsobnosť obce

1. Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti

a) vykonáva

- opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického
- vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
- opatrenia podľa § 11 ods. 1,

b) organizuje

- výchovné programy alebo sociálne programy pre deti, ktorým bolo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom uložené výchovné opatrenie,
- programy na pomoc ohrozeným deťom a plnoletým fyzickým osobám a rodinám podľa § 11 ods. 1 písm. c) až e) v prostredí podľa § 4, 3. resocializačné programy,

c) spolupôsobí

- pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
- pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa finančnou podporou podľa § 64 a 65,

d) poskytuje

- rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
- informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,

- štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,

- finančné prostriedky podľa § 65,

e) poskytuje pomoc

- dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
- dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
- na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
- mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,

f) poskytuje súčinnosť

- štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,

g) utvára podmienky na prácu s komunitou,

h) zriaďuje zariadenia podľa potrieb obyvateľov na účel výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 45 až 48 a môže zriaďovať zariadenia podľa § 49, 50, 62 a 63 a oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa §73 ods. 1 počet miest určených v týchto zariadeniach na vykonávanie rozhodnutí súdu,

i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,

j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),

k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,

l) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.50)

2. Obec môže s výnimkou odseku 1 písm. c) prvého a druhého bodu, písmena d), písmena e) prvého a štvrtého bodu, písmena f), písmen g), j) až l) zabezpečiť výkon

samosprávnej pôsobnosti aj prostredníctvom akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona.

Kompetencie vyplývajúce zo zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Pôsobnosť obce

Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti:

- a) rozhoduje o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi,
- b) vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi,
- c) uzatvára s občanom v hmotnej núdzi písomnú dohodu o vykonávaní menších obecných služieb podľa § 12 ods. 4 písm. c) a oznamuje uzatvorenie a skončenie dohody o vykonávaní menších obecných služieb s občanom v hmotnej núdzi úradu, ktorý poskytuje tomuto občanovi dávku a príspevky.

2 NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú vypracované v súlade so zákonom ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež sú systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Sú zároveň reakciou aj na dôležitú výzvu, ktorej čelí celá Európa, ktorou je modernizácia sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi však aj hlavné poslanie týchto služieb, ktorým je sociálna súdržnosť, ich transformácia a evidentný potenciál zamestnanosti, čím sa sociálne služby stávajú neoddeliteľnou súčasťou lisabonskej stratégie.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (t.j. najmä ich nedostupnosť a nedostatočné materiálne technické a personálne podmienky poskytovanie sociálnych služieb), a teda vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorit Európskeho spoločenstva (dostupnosť a prístupnosť sociálnych služieb a ich finančná udržateľnosť). Z hľadiska finančnej udržateľnosti sociálnych služieb a zároveň zvyšovania kvality ich poskytovania je potrebné, aby obce a samosprávne kraje pri tvorbe komunitných plánov a koncepcií rozvoja sociálnych služieb a ich finančného zabezpečenia prihliadali na potreby svojho územia a na ich efektívne zabezpečenie.

Jedným z ďalších zdrojov zabezpečenia sociálnych služieb sú okrem rozpočtov obcí, samosprávnych krajov a poskytovateľov sociálnych služieb aj prostriedky, ktoré môžu získať z prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately).

Národné priority rozvoja sociálnych služieb tvoria východisko k vypracovaniu koncepcie rozvoja sociálnych služieb (kompetencia samosprávneho kraja) a komunitného plánu sociálnych služieb (kompetencia obce), ktoré sú záväznými dokumentmi pre samosprávne orgány a ktorých sa samosprávne kraje a obce pri plánovaní sociálnych služieb pridržiavajú.

2.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb

Jedným z prierezových princípov národných priorít, ale aj priorít Európskeho spoločenstva je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia

rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Aj v prípade poskytovania sociálnej služby v zariadení sa v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnych službách dôraz kladie na prednostné poskytovanie sociálnej služby v zariadení s kapacitou nižšou ako 40 miest, čo znamená transformáciu veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou. Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v danom území a je preto nevyhnutné, aby obce a mestá zohľadňovali rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami aj pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

3 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV MESTA MOLDAVA NAD BODVOU

Základnou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity mesta je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Moldava nad Bodvou.

Úspešná implementácia PHSR môže v meste Moldava nad Bodvou napomôcť k zlepšeniu vybavenosti mesta základnou infraštruktúrou, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva, a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávnosti.

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej, či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb. Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – zvyšovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí, zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií,
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziľudských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu.

Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami alebo rozhodnutím vstúpiť do EÚ a NATO, zavedenie eura na Slovensku. Programovým vyhlásením Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný, a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

3.1 Vývoj počtu obyvateľov

Počet obyvateľov mesta Moldava nad Bodvou v celom sledovanom období (2004 - 2014) rástol. V roku 2004 malo mesto spolu 9807 obyvateľov, z toho 5019 žien a 4788 mužov. Na konci sledovaného obdobia v roku 2014 to už bolo spolu 11 202 obyvateľov, z toho 5705 žien a 5497 mužov. Predstavuje to nárast počtu obyvateľstva o 14,22%. Na základe štatistických údajov identifikujeme v roku 2011 výraznejší skok v počte obyvateľov, ktorý je spôsobený spresnením oficiálnych štatistík a ich zosúladením s evidenciou obyvateľstva na mestskom úrade. Na začiatku a j na konci sledovaného obdobia v zastúpení podľa pohlavia prevládali ženy, ale menil sa pomer ich zastúpenia. Kým v roku 2004 na 100 žien pripadalo 95,3 mužov, v roku 2014 pripadalo na 100 žien už 96,3 mužov.

Tabuľka č.3 Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia 2004-2014

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012	2014
Muži	4 788	4 858	4 851	4 929	4 942	4 953	4 971	5 462	5 483	5 491	5 497
Ženy	5 019	5 061	5 065	5 121	5 179	5 189	5 197	5 625	5 669	5 695	5 705
SPOLU	9 807	9 899	9 916	10 050	10 121	10 142	10 168	11 087	11 152	11 186	11 202

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Hlavné vekové skupiny sú vymedzené podľa vzťahu obyvateľstva k ekonomickej aktivite približnými vekovými hranicami vyjadrujúcimi potenciálny začiatok a potenciálny koniec ekonomickej aktivity. Rozlišujeme:

- **predproduktívny vek** (0 až 14 rokov)
- **produktívny vek** (15 až 64 rokov)
- **poproduktívny vek** (65 rokov a viac)

Tabuľka č.5 Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období 2004-2014

vek/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
predproduktívny	2 126	2 107	2 080	2 093	2 118	2 134	2 131	2 491	2 487	2 466	2 422
produktívny	6 924	7 002	7 016	7 126	7 152	7 137	7 167	7 684	7 705	7 712	7 721
poproduktívny	757	790	820	831	851	871	870	912	960	1 008	1 059
SPOLU	9 807	9 899	9 916	10 150	10 121	10 142	10 168	11 087	11 152	11 186	11 202

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počas obdobia rokov 2004 -2014 rástlo zastúpenie všetkých zložiek obyvateľstva. Najvyšší absolútny nárast sa zaznamenal prirodzene v najsilnejšej zložke - obyvateľov v produktívnom veku, a to nárast o 797 obyvateľov. Relatívne rovnaký absolútny nárast bol v predproduktívnej zložke - 296 obyvateľov a poproduktívnej zložke - 302 obyvateľov. Absolútny nárast bol najnižší u obyvateľov v produktívnom veku a to 11,51%. Obyvateľstvo v predproduktívnom veku narástlo o 13,92% a najvyšší nárast bol u obyvateľov v poproduktívnom veku a to na úrovni 39,89%. Celkový nárast počtu obyvateľov v sledovanom období bol 14,22%. Znamená to, že obyvateľstvo mesta narastá ale zároveň aj starne. Výraznejšie to vidieť na vývoji **indexu starnutia**, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej zložky a predproduktívnej zložky obyvateľstva. Index starnutia obyvateľov mesta Moldava nad Bodvou bol v roku 2004 35,61 a v roku 2014 už 43,72. Postupné starnutie obyvateľstva je univerzálnym procesom pre celé územie Slovenska a pre všetky jeho regióny.

3.3 Prognóza vývoja obyvateľstva mesta

Ako vstupné informácie pre posúdenie ďalšieho vývoja obyvateľov v meste Moldava nad Bodvou boli použité informácie a výstupy z publikácie „Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 – Infostat. V tejto publikácii je spracovaná prognóza vývoja obyvateľov na úrovni okresov. Vychádzali sme z prognózy pre

okres Košice-okolie a zároveň aj z porovnania vzájomnej korelácie vývoja počtu obyvateľov okresu a mesta Moldava nad Bodvou. Na základe výstupov z uvedeného materiálu sa dá skonštatovať, že počet obyvateľov bude mať narastajúcu tendenciu, s postupným zmierňovaním celkového prírastku obyvateľstva.

V roku 2012 patril okres Košice-okolie s celkovým prírastkom 10,74 obyvateľa na 1000 obyvateľov na 4. miesto v rámci Slovenska. Podľa prognózy v roku 2035 má byť prírastok na úrovni 5,53 obyvateľa na 1000 obyvateľov, čo bude 3. miesto v rámci Slovenska. Celkový počet obyvateľov okresu má narásť z 119 973 v roku 2012 na 142 570 obyvateľov v roku 2035. Na základe interpolácie vzťahu vývoja počtu obyvateľstva okresu a mesta predpokladáme nasledovný vývoj počtu obyvateľov mesta Moldava nad Bodvou v 5 ročných intervaloch :

Tabuľka č.... Prognóza vývoja obyvateľstva mesta Moldavy nad bodvou do roku 2035.

Rok	Predpokladný počet obyvateľov
2020	11 998
2025	12 479
2030	12 917
2035	13 304

Zdroj: Štatistický úrad SR, Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035 spracovanej v októbri 2013 – Infostat, vlastný prepočet autorov.

3.4 Marginalizované rómske komunity

Marginalizované rómske komunity sú definované ako komunity – koncentrácie Rómov, ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie. Podľa posledného sčítania obyvateľov sa k rómskemu etniku prihlásilo 1085 obyvateľov mesta.

3.5 Štruktúra obyvateľstva podľa úrovne vzdelania

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva bola spracovaná na základe podkladov štatistického úradu SR ktoré získal pri sčítaní obyvateľov v rokoch 2001 a 2011.

Pri porovnaní vzdelanostnej štruktúry v rokoch 2001 a 2011 vidíme preskupenie vo všetkých kategóriách. Výraznejšie narástol pomer ľudí s ukončeným základným vzdelaním a to z 30,02% na 38,63%, zároveň však narástol aj počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí zo 6,48% v roku 2001 na 15,70 v roku 2011, čo je viac ako dvojnásobok. Zároveň poklesol počet stredoškolsky vzdelaných obyvateľov vo všetkých kategóriách. Najvýraznejší pokles je v kategórii učňovského vzdelania bez maturity. Pokiaľ v roku 2011 táto kategória predstavovala

19,12% obyvateľstva, v roku 2011 to bolo iba 8,68%. Pokles nastal aj v kategórii stredného odborného vzdelania bez maturity ale aj stredného vzdelania s maturitou.

Tabuľka č....vzdelanostná štruktúra obyvateľstva mesta Moldava nad Bodvou v rokoch 2001 a 2011

rok/ vzdelanie	Základné	Učňovské (bez maturity)	Stredné odborné (bez maturity)	Stredné s maturitou	Vysoko- školské	Nezistené
2001	30,02	19,12	10,59	30,42	6,48	3,37
2011	38,63	8,68	7,49	27,35	15,70	2,14

Zdroj: Štatistický úrad SR

3.6 Zamestnanosť a sociálne zabezpečenie

Počet uchádzačov o zamestnanie

Štatistické údaje v tejto oblasti sú relatívne. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Mesto má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí. Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie, alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Tabuľka č. 11 Počet uchádzačov o zamestnanie v Meste Moldava nad Bodvou

Uchádzači o zamestnanie	Stav k				
	2011	2012	2013	2014	2015
Moldava n/B	1249	1203	1128	1122	1114
z toho ženy	604	576	569	575	571

Zdroj: UPSVaR

V spolupráci s ÚPSVaR Košice mesto organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našom meste môžeme rozdeliť na:

- a) seniorov
- b) nezamestnaných
- c) deti a mládež
- d) zamestnancov s nízkym vzdelaním
- e) uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Sociálne dávky

Opakované dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke poskytuje občanom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice v zmysle zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov. Ako je z tabuľky vidieť poberá dávku v hmotnej núdzi 673 občanov čo je 6,5 % z celkového počtu obyvateľov mesta Moldava nad Bodvou.

Počet držiteľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý vydáva Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice je 6,5 % z celkového počtu obyvateľov mesta. V súčasnosti je vo všetkých krajinách sveta badateľný nárast počtu starších ľudí, čo je dôsledok predovšetkým skvalitnenia životosprávy a zdravotnej starostlivosti. Nárast počtu starších ľudí je aj v meste Moldava nad Bodvou.

Tabuľka č. 12 Počet poberateľov dávok poskytovaných prostredníctvom UPSVaR v meste Moldava nad Bodvou

Počet poberateľov	Stav k				
	2011	2012	2013	2014	2015
Dávky v hmotnej núdzi	904	876	864	810	673
Prídavku na dieťa	1490	1465	1465	1454	1428

Rodičovského príspevku	427	433	445	443	413
Opakovaný príspevok dieťaťu v NS	43	52	64	70	65
Opakovaný príspevok rodičovi v NS	2	2	3	1	1
Príspevku na diétne stravovanie	80	83	93	100	100
Príspevok na hygienu a ošatenie	121	122	132	127	136
Príspevok na psa	0	0	0	0	0
Príspevok na prevádzku OMV	151	168	182	183	194
Príspevok na osobnú asistenciu	14	15	24	34	40
Príspevok na prepravu	1	1	1	1	1
Príspevok na opatrovanie	145	155	162	174	180
Počet osôb ZŤP	525	558	616	639	673
Počet držiteľov preukazu ZŤP	314	394	459	421	435
Počet držiteľov parkovacieho preukazu	61	94	126	148	158

Zdroj: UPSVaR

Počet poberateľov dôchodkov

Tabuľka č. 13 Počet dôchodcov, ktorým sa vypláca dôchodok v meste Moldava nad Bodvou

Druh dôchodku	Stav k				
	2011	2012	2013	2014	2015
Starobný	1 607	1 675	1 692	1 760	1 801
Predčasný starobný	87	73	46	45	40
Invalidný	391	399	416	411	418
Vdovský sólo	74	71	78	70	66
Vdovecký sólo	11	14	12	5	11
Sirotský	56	61	60	57	52
Invalidný z mladosti	6	8	8	9	11
Dôchodok manželky	3	2	1	1	0
Sociálny	4	4	4	4	4
Úhrn	2 239	2 307	2 317	2 362	2 403

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Tabuľka č. 14 Počet poberateľov starobného dôchodku

Druh dôchodku	Stav k				
	2011	2012	2013	2014	2015
Starobný	1 607	1 675	1 692	1 760	1 801

4 Analýza stavu poskytovania sociálnych služieb mesta Moldava nad Bodvou

Sociálna oblasť nie je statická, ale naopak, podlieha značnej dynamike. Svedčí o tom aj rozsiahla legislatívna činnosť a s tým súvisiace množstvo právnych predpisov, ktoré sa dotýkajú oblasti poskytovania sociálnej pomoci pre občanov v rôznych nepriaznivých sociálnych situáciách. Do roku 1989 naša spoločnosť poskytovala starostlivosť seniorom prostredníctvom domovov dôchodcov. Do týchto zariadení boli prednostne prijímaní ľudia, ktorí boli postihnutí trvale chorobnými stavmi, o ktorých sa nemohla starať rodina, boli starí a osamelí, zvlášť ľudia, ktorí mali nízke dôchodky a boli odkázaní na pomoc spoločnosti. Po roku 1989 sa pomery v spoločnosti výrazne zmenili a tieto zmeny sa pozitívne dotkli aj postavenia našich seniorov.

Prostredníctvom mnohých legislatívnych opatrení týkajúcich sa štátnych aj súkromných organizácií, ktoré zabezpečujú starostlivosť o seniorov, sa problematike tejto klientely začala venovať väčšia pozornosť. S účinnosťou od 1.1.2009 nadobudol účinnosť zákon NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon), pričom týmto zákonom bol zrušený doteraz platný zákon NR SR č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci. Dôvodom vypracovania novej právnej úpravy zákona bola skutočnosť, že právna úprava zákona č. 195/1998 Z. z. už dostatočným spôsobom neriešila a neupravovala poskytovanie a financovanie sociálnych služieb. Jedným z princípov, ktorý je v sociálnych službách uplatňovaný, je aj princíp decentralizácie. V rámci tohto princípu bola posilnená samosprávna pôsobnosť, z čoho vyplýva, že každá obec je povinná postarať sa o svojho občana.

Úhrada nákladov za sociálne služby je zabezpečovaná, a to bez ohľadu na to, z akej úrovne je poskytovaná, z verejných zdrojov. Zákon upravuje novým spôsobom podmienky poskytovania sociálnych služieb na Slovensku. Základným cieľom zákona je upraviť poskytovanie sociálnych služieb, vhodne podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza. Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb (t. j. ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny);
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života;
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- z dôvodu, že dovŕšila dôchodkový vek;
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb;
- z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zákon zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb, napr. právo na poskytovanie sociálnej služby, ktorá umožňuje realizovať základné ľudské práva a slobody, zachováva ľudskú dôstojnosť a zabraňuje sociálnemu vylúčeniu a právo na zabezpečenie dostupnosti informácií o sociálnej službe. Taktiež sú upravené práva klienta v zariadení sociálnych služieb.

Prioritnou úlohou v oblasti sociálnej starostlivosti o občanov je riešenie dlhodobej starostlivosti, zavedením široko rozvetveného a dostupného systému podpôr a služieb so zámerom uspokojenia celého kontinua meniacich sa potrieb starostlivosti v prirodzenom prostredí klienta až po inštitucionálnu starostlivosť. Cieľom sociálnej starostlivosti je zabezpečiť pre klienta dôstojný život a pocit radosti zo života, a to aj napriek jeho veku, resp. sociálneho alebo zdravotného postihnutia.

Problematike kvality života občanov nachádzajúcich sa v rôznych nepriaznivých sociálnych situáciách sa venuje čoraz väčšia pozornosť nielen zo strany štátu, ale najmä zo strany samospráv, neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, občianskych združení a nadácií.

4.1 Poskytované sociálne služby v meste Moldava nad Bodvou

Mesto Moldava nad Bodvou poskytuje nasledovné sociálne služby:

1. opatrovateľská služba;
2. zariadenie pre seniorov;

3. domov sociálnych služieb;
4. nocľaháreň;
5. komunitné centrum;

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách. Mesto Moldava nad Bodvou poskytuje opatrovateľskú službu v domácnosti klienta v jeho prirodzenom prostredí.

Z prehľadu poskytovania opatrovateľskej služby vyplýva, že záujem o poskytovanie opatrovateľskej služby klesá.

Tabuľka č. 15 Počet obyvateľov, ktorí si uplatnili nárok na poskytovanie opatrovateľskej služby

Počet	Stav				
	2011	2012	2013	2014	2015
opatrovaných	15	8	6	4	2
opatrovateľiek	13	8	6	5	2

Tabuľka č. 16 Financovanie opatrovateľskej služby

Financovanie opatrovateľskej služby	Stav				
	2011	2012	2013	2014	2015
Ročné náklady na OS	37 654,06	20 691,11	12 904,57	5 360,81	2 936,98
Príjem od občanov	6 906,65	4 889,58	5 027,02	1 751,74	1 099,85

Zariadenie pre seniorov

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba pre fyzickú osobu, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti na sociálnu službu je najmenej IV, ako aj fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov.

V meste Moldava nad Bodvou poskytuje sociálnu službu jedno zariadenie pre seniorov, Domov Sv. Alžbety ako samostatná rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou, s celoročným pobytom a s celkovou kapacitou umiestnených 40 dôchodcov.

V zariadení sa prijímateľom sociálnych služieb poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie. Pre prijímateľov sociálnych služieb sa utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí a zabezpečuje pre nich záujmová činnosť.

Domov sociálnych služieb

V Meste Moldava nad Bodvou je zriadený DSS "Večné Deti" pri neziskovej organizácii Zachraňujeme životy. Zriaďovateľom neziskovej organizácie je Mesto Moldava nad Bodvou. DSS poskytuje sociálne služby ambulantnou formou na základe § 12, § 13, § 38 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách pre fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. ŤZP v oblasti s ťažkým stupňom mentálnej retardácie, autizmus, detská mozgová obrna, downov syndróm, zrakový, sluchovo postihnutých vo veku od 18 rokov do veku dovŕšenia nároku na starobný dôchodok.

V Domove sociálnych služieb "Večné Deti" sa poskytuje: *odborná činnosť* (pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, základné sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia); *obslužná činnosť* (stravovanie podľa § 17 ods. 4 zákona č. 448/2008 Z. z.); *d'alšie činnosti* (utváranie podmienok na prípravu a výdaj stravy, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, záujmovú činnosť).

Prijatím do DSS "Večné Deti" prijímatelia sociálnej služby (ďalej klienti) nestrácajú žiadne zo svojich základných ľudských práv a slobôd. Voči každému klientovi sa správajú zamestnanci korektne, rešpektujú jeho osobnosť. Klienti majú právo na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať ich základné ľudské práva a slobody, zachováva ich ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ich k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje ich sociálnemu vylúčeniu a podporuje ich začleneniu do spoločnosti.

Zároveň zabezpečuje kvalitnejší život, udržať ich mozgový potenciál a už osvojené manuálne zručnosti na istej úrovni. Spomaliť demenciu (úpadok) osobnosti vplyvom aktivizácie procesu myslenia a zmyslových orgánov. Podnecuje k rozvoju individuality – osobnosti, manuálnej zručnosti, sebaobslužnej činnosti pomocou terapií ako sú činnosťná terapia, ergoterapia, pohybová terapia, arteterapia, muzikoterapia, využitie voľného času.

V DSS sú zamestnané dve kmeňové zamestnankyne. Kapacita zariadenie je 8 klientov a sociálnej služby sa poskytujú za čiastočnú úhradu.

Nocľaháreň

V nocľahárni sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje ubytovanie poskytnutím prístrešia na účel prenocovania, sociálne poradenstvo, nevyhnutné ošatenie a obuv. Ďalej sa utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín a vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

V meste Moldava nad Bodvou poskytuje sociálnu službu jedno zariadenie pri n.o. Zachraňujeme životy. Kapacita zariadenia je 8 osôb a je určené pre mužov od 18 rokov. Sociálna služba sa poskytuje čiastočne za úhradu.

Komunitné centrum

V komunitnom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii poskytuje sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia, vykonáva sa preventívna aktivita a zabezpečuje záujmová činnosť. Mesto Moldava nad Bodvou sa zapojilo do Národného projektu Komunitné centrá, ktorý sa realizuje prostredníctvom Impelentačnej agentúry Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (IAMPSVaR) vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Národný projekt Komunitné centrá (NP KC) je určený najmä pre skupinu obyvateľov sociálne vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením s dôrazom na Marginalizované rómske komunity, pre ktorých je charakteristická neschopnosť participovať na sociálnom, ekonomickom, politickom a kultúrnom živote v dôsledku faktorov ako sú napríklad nízky príjem, zlý zdravotný stav, nedostatočné vzdelanie, slabý kontakt s majoritnou populáciou a diskriminácia.

Komunitné centrum sa nachádza priamo v osade na Budulovskej ulici, ktorá sa nachádza za železničnou traťou a je vzdialená cca 2 kilometre od centra mesta. V komunitnom centre sa poskytujú nasledovné služby:

- predškolský klub je aktivita pre predškolákov - príprava dieťaťa na nástup do 1.ročníka
- klub Montessori je metóda súvisiacou aktivitami, ktorá sa zamiera na podporu dieťaťa pri rozvíjaní jeho poznatkov a zručností. Táto metóda je určená pre 3 a 4 ročných deti

- klub Feuersteinova metóda je aktivita inštrumentálneho obohacovania . Pracuje sa podľa rôznych inštrumentov ako (usporiadanie bodov, absurdity, orientácia v priestore....)
- protidrogová výchova je preventívna aktivita(prednášky, premietanie filmov)
- klub pre matky s deťmi je to aktivita pre mladé matky a prvorodičky, ktorá zároveň aj ponúka svoje služby KC - ponúka priestor pre matky, aby sa zmysluplne venovali a hrali sa svojimi deťmi.

Sociálna služba v dennom centre denný stacionár

Poskytovanie sociálnej služby v dennom centre

- denný stacionár - ambulatná forma sociálnej služby
- Klub dôchodcov - v ktorom seniori môžu rozvíjať svoje záujmy a aktivity, či už športové, rekreačné alebo spoločenské. V meste i mimo mesta je známa folklórna skupina Spevácky zbor, ktoré účinkujú na rôznych akciách organizovaných samosprávou mesta. Členovia klubu organizujú za účelom oddychu výlety a poznávacie zájazdy, ktoré slúžia na udržiavanie ich fyzickej a psychickej aktivity. V súčasnosti má Klub dôchodcov 120 členov.

Chránená dielňa

Chránená dielňa je pracovisko na ktorom sú zamestnaní občania so zdravotným postihnutím v pracovnom pomere, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Na tomto pracovisku sú pracovné podmienky vrátane nárok na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. V súčasnej dobe Mesto vytvorilo chránenú dielňu v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny a vytvorilo štyri pracovné miesta na pozícii operátor kamerového systému.

Zdravé komunity

Ide o Národný projekt, ktorý sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Jeho cieľom je zlepšenie zdravotnej osvedy v rómskych komunitách. V súčasnej dobe v Meste pracuje jeden asistent zdravotnej osvedy.

Slovenský zväz telesne postihnutých (SZTP)

Základná organizácia (ZO) SZTP združuje občanov s telesným postihnutím a ťažkým telesným postihnutím, kombinovaným postihnutím, rodičov telesne postihnutých detí, rodinných príslušníkov telesne postihnutých občanov, priaznivcov telesne postihnutých bez rozdielu.

SZTP je občianske združenie, ktoré pôsobí v rámci neziskového sektoru už od roku 1990. Činnosť organizácie je veľmi rozmanitá, dotýka sa rôznych oblastí spoločenského života. Každoročne SZTP organizuje aktivity v sociálnej oblasti, z oblasti športu, kultúry, vzdelávania, informácií a pod.

Cieľom SZTP je pomáhať ľuďom najmä s telesným, zdravotným a kombinovaným postihnutím pri riešení ekonomických, psychických a spoločenských záujmov a potrieb, napomáhať im začleniť sa do plnohodnotného a integrovaného života a práce v spoločnosti zdravých spoluobčanov. Ide o sprostredkovanie určitých vedomostí a znalostí, ktoré sú pre občana dôležité. Od roku 2008 SZTP poskytuje základné a špecializované sociálne poradenstvo pre občanov s telesným a kombinovaným postihnutím podľa zákona, o sociálnych službách.

Základné sociálne poradenstvo je posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Základné sociálne poradenstvo je súčasťou každej sociálnej služby poskytovanej podľa tohto zákona. Špecializované sociálne poradenstvo je zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu problémov fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytnutie im konkrétnej odbornej pomoci. V súčasnej dobe členskú základňu tvorí 160 členov.

Lekárska pohotovostná služba

Mesto Moldava nad Bodvou prostredníctvom n.o Zachraňujeme životy prevádzkuje Lekársku pohotovostnú službu. Je určená pre mužov, ženy aj deti od 0 do 100 a viac rokov. Služba sa poskytuje ambulantnou formou, čiastočne za úhradu. Mesačne využije túto službu v priemere 230 dospelých a 270 detí.

4.2 Poskytovaná sociálna pomoc v meste Moldava nad Bodvou

Sociálna pomoc sa uskutočňuje najmä prostredníctvom sociálnej práce, ktorá spočíva v získavaní a spracúvaní informácií o príčinách vzniku, resp. možného vzniku sociálnej núdze a

o potrebe poskytovania sociálnej pomoci, voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci a sledovaní účinnosti ich pôsobenia.

Terénna sociálna práca

Mesto Moldava nad Bodvou sa zapojilo aj do Národného projektu Terénna sociálna práca v obciach, ktorý sa realizuje prostredníctvom(IAMPSVaR). Projekt zásadným spôsobom mení a skvalitňuje výkon terénnej sociálnej práce, odbreňuje obce od administratívy a znižuje náklady na ňu, čím celkovo prispieva k efektívnejšiemu využívaniu verejných prostriedkov pri podpore výkonu terénnej sociálnej práce v obciach. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb na živote spoločnosti prostredníctvom systematickej podpory inovácií terénnej sociálnej práce. IA MPSVR SR distribuuje finančné prostriedky na výkon terénnej sociálnej práce obciam na základe uzatvorených zmlúv o spolupráci. V súčasne dobe v meste Moldava nad Bodvou vykonávajú terénnu sociálnu prácu traja terénny sociálni pracovníci a traja asistenti terénneho sociálneho pracovníka.

Jednorazové sociálne dávky

V zmysle schváleného VZN Mesto má určené základné kritériá pri poskytovaní jednorazových sociálnych dávok. Mesto, po individuálnom posúdení a schválení v príslušnej komisii MsZ, poskytuje jednorazové sociálne dávky pre občanov, ktorí sa ocitli v hmotnej a sociálnej núdzi. Sociálna dávka sa poskytuje v peňažnej alebo vo vecnej forme a slúži na preklopenie nepriaznivej sociálnej situácie žiadateľa.

Výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately

V zmysle zákona č.305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov, mesto vykonáva opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch vývinu dieťaťa, spolupôsobí pri výkone výchovných opatrení uložených súdom a úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa, finančnou podporou, poskytuje rodičovi príspevok na dopravu do zariadenia ústavnej starostlivosti, vedie evidenciu detí a rodín, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany a kurately, poskytuje príspevok na tvorbu úspor pre dieťa v detskom domove.

Osobitný príjemca prídavku na dieťa

Mesto je osobitným príjemcom prídavkov na deti, z dôvodu ich záškoláctva. Ak dieťa vymešká viac ako 15 neospravedlnených vyučovacích hodín, považuje sa to za zanedbávanie

povinnej školskej dochádzky. Škola túto skutočnosť oznámi úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a ten vydá, na základe zákona č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, rozhodnutie o určení mesta, obce ako osobitného príjemcu prídavku na dieťa. Mesto poskytuje poukážky na nákup potravín, mäsových výrobkov, ovocia, zeleniny a drogerie v predajniach, s ktorými má mesto zmluvu.

Poskytovanie stravovania pre dôchodcov

V rámci skvalitnenia služieb pre občanov Mesto Moldava nad Bodvou poskytuje občanom – dôchodcom príspevok na stravovanie vo svojich zariadeniach a to: v školskej jedálni na ulici Severnej, v školskej jedálni na ulici ČSA a v reštaurácii Bodva a pre občanov obce Budulov je stravovanie zabezpečené prostredníctvom školskej jedálne pri materskej škole.

Tabuľka č. 17 Počet stravníkov

Počet stravníkov	Stav k				
	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.10.2015
ŠK Severná	20	15	18	18	20
ŠK ČSA	17	20	17	25	30
Reštaurácia Bodva	8	9	10	17	21
MŠ Krátka	2	1	1	1	1
SPOLU	47	45	46	61	72

Tabuľka č. 18 Financovanie stravovania dôchodcov

Financovanie stravovania dôchodcov	Stav k				
	2011	2012	2013	2014	2015
Ročné náklady na stravovanie	18 636,92	19 510,49	21 267,05	25 495,70	27 271,92
Príjem od občanov	14 672,72	14 535,83	14 994,91	21 002,17	19 936,42

Ostatné benefity pre občanov

Mesto sa snaží svojim občanom, seniorom, skvalitniť ich život aj prostredníctvom darčkových poukážok na Vianoce, na ktorú majú nárok občania starší ako 65 rokov. Na území mesta pôsobia organizácie, ktoré zabezpečujú a poskytujú služby pre seniorov žijúcich v meste. Tieto služby sú zamerané na využívanie voľného času, záujmovú činnosť,

vzdelávanie a šport. Ich činnosť, okrem vlastných finančných prostriedkov, je zabezpečovaná aj prostredníctvom dotácií mesta Moldava nad Bodvou.

4.3 Analýza poskytovateľov sociálnych služieb z pohľadu zamestnávania pracovnej sily

Pri analýze tejto otázky je potrebné pripomenúť, že poskytovatelia sociálnych služieb v mnohých prípadoch majú svoju činnosť založenú výlučne na dobrovoľníckej báze. Najväčšou organizáciou v oblasti poskytovania sociálnych služieb je 1 organizácia, ktorá má právnu formu rozpočtovej organizácie (..... zamestnancov).

Pracovná sila v oblasti sociálnych služieb je vysoko podhodnotená a je založená prevažne na ľuďoch, ktorí v tejto práci vidia skôr poslanie ako zamestnanie (dobrovoľníci resp. dobrovoľne pracujúci členovia mimovládnych organizácií). Pozitívnym sa javí ale dobrá kvalifikačná štruktúra v analyzovaných organizáciách.

Vzdelanostná úroveň zamestnancov

	kvalifikovaní	nekvalifikovaní	dobrovoľníci
Domov sociálnych služieb	2	0	2
Nocľaháreň	0	1	0
Lekárska pohotovostná služba	6	0	0
Zariadenie pre seniorov	21,5	0	0

5 SOCIÁLNA ANALÝZA POTRIEB JEDNOTLIVÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA V MESTE MOLDAVA NAD BODVOU

Analýza potrieb obyvateľov, ktorí sú odkázaní na sociálne služby vychádza z demografickej štruktúry obyvateľstva i demografickej štruktúry danej komunity a súčasné či budúce potreby sú odvodené na základe „normatívu potrieb“ prevzatých z manuálu „Rady pre poradenstvo v sociálnej práci“.

Seniori

Sociálna práca so seniormi nesmie byť považovaná ako práca s problémom, ale ako sociálna práca s prípadom. V Národnom programe ochrany starších ľudí (1999) je uvedené, že aktívne starnutie súvisí:

- s procesom celoživotného vzdelávania aj za hranice vstupu do dôchodku;
- s prispôbovaním politiky zamestnanosti procesu starnutia;
- so znížením citlivosti agendy dôchodkovej reformy na demografické a iné zmeny;
- so zdravým starnutím prostredníctvom rozšírenia zdravotníckych a sociálnych služieb;
- s aktívnou prácou starších ľudí v mimovládnom dobrovoľníckom sektore.

Takto prepočítaná potreba sociálnych služieb v meste Moldava nad Bodvou je nasledovná: Predpokladaný počet občanov, ktorí budú potrebovať určitú formu sociálnej pomoci vo vzťahu k veku:

Vychádzajúc zo štatistických údajov bolo ku koncu roka 2015 cca 1688 občanov vo veku nad 60 rokov. V tejto kategórii potrebovať služby:

	počet %	počet miest
Zariadenie pre seniorov	5	85
Špecializované zariadenie	5	85
Opatrovateľská služba	10	170

Z hľadiska sociálnej politiky mesta a pre podporu komunitných vzťahov má veľký význam rozvoj opatrovateľskej služby v prirodzenom prostredí klienta. V kombinácii so zariadením opatrovateľskej služby alebo s prechodnými pobytmi v zariadení pre seniorov môže výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniorov.

Oblasť starostlivosti o bezdomovcov

Oblasť starostlivosti o bezdomovcov je v meste Moldava nad Bodvou priaznivejšia, keďže predpokladanú potrebu pokrývajú súčasné kapacity v jednej nocľahárni. To sú dobré východiskové predpoklady pre vytvorenie systému práce s bezdomovcami a ich postupným začlenením do bežného života. Veľmi potrebná je podpora pri získaní bývania a práce so všetkými, ktorí v meste v týchto oblastiach pracujú. V meste úplne absentujú sociálne služby pre občanov po výkone trestu a pre občanov závislých na drogách. Najúčinnějšíou pomocou pre túto skupinu občanov je jednoznačne sociálna prevencia a poradenstvo poskytované rôznymi subjektmi.

Občania ohrození sociálnym vylúčením

V oblasti sociálnych služieb mesta Moldava nad Bodvou sa ako najpálčivejšie javí riešenie situácie v súvislosti s rómskou komunitou. Táto komunita v sebe kumuluje množstvo nahromadených negatívnych skutočností:

- chudoba spôsobená 100 percentnou nezamestnanosťou;
- zdevastované životné prostredie;
- predimenzované a poškodené byty;
- potenciálne ohnisko epidémií a nákaz;
- zvýšená kriminalita dospelých aj detí;
- vzdelanostná a sociálna negramotnosť;
- apatia a dezilúzia;
- averzia k majoritnej časti obyvateľstva.

Počas pôsobenia sa mestu prostredníctvom spolupráce s rôznymi inštitúciami, terénnej sociálnej práce, podarilo niektoré problémové oblasti čiastočne zmierniť:

- prostredníctvom aktivačných prác zamestnalo niekoľko desiatok osôb z tejto komunity, čím im umožnilo čiastočné vylepšenie ich nepriaznivej sociálnej situácie a zároveň pomohlo obnoviť pracovné návyky;
- na vlastné náklady odstránilo tony komunálneho odpadu z lokality, čím jednak ochránilo ohrozené životné prostredie a tiež zabránilo potenciálnemu šíreniu rôznych epidémií a chorôb;
- zaviedlo väčší poriadok do bytovej politiky, aktualizovalo zmluvy a zlepšila sa finančná disciplína pri výbere nájomného;
- platby nájomného v bytoch sú zabezpečené zavedením Inštitútu osobitného príjemcu;

- v pravidelných intervaloch sa realizovala deratizácia rizikových bytových domov, čím sa chránilo zdravie obyvateľov a zabráňovalo sa šíreniu nákaz;
- aktívnou spoluprácou s Mestskou políciou a pôsobením formou streetworkov hlavne na mládež, sa výrazne podarilo znížiť kriminalitu a tiež užívanie omamných a návykových látok;
- zriadením Rómskych hliadok sa udržiaval väčší poriadok a pokoj v lokalite, a tiež sa tým prehĺbilo vlastné angažovanie sa na riešení problémov komunity;
- v spolupráci s ÚPSVaR sa podarilo vyriešiť nepriaznivú situáciu nepľnoletých detí v množstve rodín v tejto lokalite a zabezpečiť ich umiestnenie v náhradných výchovných inštitúciách;
- prostredníctvom TSP sa zlepšila školská dochádzka, jednak pôsobením na deti, ale hlavne na rodičov, ktorým bol pravidelne zdôrazňovaný zmysel a význam vzdelania pre ich deti;
- v rámci projektov EÚ bolo vystavané Komunitné centrum a došlo k výstavbe základnej infraštruktúry v rómskej osade Budulovská, v rámci ktorej sa zrealizovala výstavba športového ihriska, ktorá ponúka, hlavne mládeži, zmysluplnú alternatívu k tráveniu voľného času;
- každodenným pôsobením TSP medzi obyvateľmi komunity sa postupne zvyšovala ich sociálna gramotnosť a zároveň aj schopnosť riešiť samostatne svoje vznikajúce problémy.

6 SWOT ANALÝZA SOCIÁLNEJ OBLASTI V MESTE MOLDAVA NAD BODVOU

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania používaná na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb (poskytovanie sociálnych služieb v Moldave nad Bodvou). Anglická skratka SWOT je odvodená od prvých slov anglických slov:

- Strengths (Silné stránky) – podmienky, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa;
- Weaknesses (Slabé stránky) – interné podmienky, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa;
- Opportunities (Príležitosti) – externé podmienky, ktoré dopomôžu k dosiahnutiu cieľa;
- Threats (Ohrozenia) – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa.

silné stránky	slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom; - záujem mesta o rozvoj sociálnej oblasti; - existencia Zariadenia pre seniorov; - existencia Denného stacionára pre seniorov; - existencia nocľahárne pre ľudí bez domova; - poskytovanie stravy pre dôchodcov; - zabezpečenie rozvozu stravy podľa požiadaviek; - existencia Domova sociálnych služieb večné deti; - existencia Chránenej dielne pre osoby s ŤZP - existencia opatrovateľskej služby v domácnosti; - pomoc rodinám s deťmi (trojičky); - existencia Spojenej ZŠ (špeciálna a 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby; - nedostatočne zabezpečená bezbariérovosť v meste; - migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia; - nepriaznivý demografický vývoj; - nedostatočné všeobecne záväzné nariadenie v oblasti sociálnych služieb; - nedostatok nájomných bytov pre mladé rodiny; - migrácia mladej generácie; - nezáujem rodičov (najmä ohrozených detí a mládeže) o komunikáciu; - neliečenie závislostí zhoršuje situáciu jednotlivca a aj rodiny (komunity); - vysoký index starnutia obyvateľstva; - nedostatočné priestorové možnosti v Zariadení pre seniorov;

<p>praktická škola) na území mesta;</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia, rozsah a rozmanitosť služieb CVČ (služby pre disfunkčné rodiny); - ponuka odborného poradenstva; - záujem o odborné vzdelávanie (poskytovatelia služieb); - dobrý kontakt poskytovateľov s cieľovou skupinou; - intenzívna činnosť terénnych sociálnych pracovníkov; - školské zariadenia a telocvična – pedagogický dozor; - na území mesta funguje Mestská polícia v oblasti prevencie kriminality, obchodovania s ľuďmi, prevencie proti drogovým závislostiam atď. - existencia komunitného centra; - existencia zdravotnej infraštruktúry; 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná informovanosť občanov o sociálnych službách poskytovaných na území mesta pre všetky cieľové skupiny, nižšia informovanosť o existujúcich poradenských službách v oblasti rodiny, ale aj pre iné cieľové skupiny; - nedostatočný rozsah preventívnych aktivít proti záškoláctvu, drogovým a ostatným závislostiam, ale aj aktivít zameraných na prípravu k rodičovstvu. - absentuje základné a špecializované sociálne poradenstvo pre jednotlivé cieľové skupiny patriace do skupiny osôb v nepriaznivej alebo krízovej životnej situácii. - absencia telefonickkej poradenskej „infolinky“. - chýba organizované charitatívne spoločenstvo - nezisková organizácia s programom „krízovej pomoci“ ľuďom, ktorí ju akútne potrebujú. - absencia následného sociálneho mentoringu - fungujúceho ako pomoc a prevencia pred opätovným návratom osôb do nepriaznivej životnej situácie.
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existencia väčšieho množstva seniorských organizácií a občianskych združení na území 	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality;

<p>mesta;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existencia reálnych a finančne prijateľných možností pre pohybové aktivity seniorov; - existencia pobočiek sociálnej a zdravotných poisťovní na území mesta; - Programy sociálnej prevencie MsP - pre seniorov, osoby s ŤZP, deti a mládež, osoby ohrozené sociálnym vylúčením, drogovu závislých; - možnosť získať finančné prostriedky na programy podporujúce využívanie telekomunikačných technológií v sociálnych službách; - proces mapovania verejných priestranstiev prostredníctvom kamerového systému; - Zákon o dobrovoľníctve č. 406/2001 Z. z.; - spolupráca štátnej správy a samosprávy pri poskytovaní sociálnych služieb a služieb zamestnanosti; - možnosť vytvárania chránených pracovísk a zriaďovanie chránených dielní; - Vysoký potenciál mimovládnych organizácií (MVO) vybavený schopnosťami a zručnosťami zvládať problematiku jednotlivých cieľových skupín; - projekty realizované a pripravované 	<ul style="list-style-type: none"> - možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví; - nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby; - nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb; - postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity; - nespolupráca zo strany niektorých rodičov, absencia záujmu niektorých rodičov o situáciu, vývoj, ohrozenie dieťaťa; - nízky sociálny status pracovníkov sociálnych služieb; - nedostatok starostlivosti o tých, ktorí sa starajú (vyhorenie soc. pracovníkov); - administratívna náročnosť služieb; - nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby; - malá adresnosť sociálnych služieb, - zneužívanie sociálnych výhod; - nedostatočné priestorové možnosti voľnočasových aktivít pre deti a mládež s ťažkým zdravotným postihnutím.
---	--

<p>prostredníctvom ÚPSVaR v oblasti poskytovania pomoci osobám v hmotnej núdzi a v oblasti podpory zamestnanosti pre znevýhodnené skupiny;</p> <ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha mesta - blízkosť Košíc, priemyselných parkov - veľa príležitostí k úplnému alebo čiastkovému zamestnaniu, dobrá infraštruktúra, dopravné spojenia, cezregionálna a cezhraničná spolupráca a zamestnanosť; - možnosť získania finančných prostriedkov u projektov EÚ. 	<ul style="list-style-type: none"> - ekonomická neudržateľnosť najmä neziskových organizácií poskytujúcich sociálne služby a nedostatočné financovanie neštátnych subjektov pri poskytovaní sociálnych služieb; - Nedostatočné možnosti pre bývanie aktívnych seniorov (vrátane osamelých seniorov), ktorí majú záujem o menšie bytové priestory tak, aby mohli žiť v seberovnej komunite. - postoj zamestnávateľov pri zamestnávaní osôb so zdravotným postihnutím. - nejednotnosť výkladu zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (na osobnú asistenciu a na opatrovanie).
---	--

7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB MESTA MOLDAVA NAD BODVOU (2016 -2021)

Cieľom Mesta Moldava nad Bodvou je zabezpečenie kvality života občanov mesta v oblasti poskytovania sociálnych služieb pre všetky cieľové skupiny (seniori, osoby so zdravotným postihnutím, osoby v nepriaznivých životných situáciách a sociálne odkázaní občania a rodiny s deťmi). K tomu je potrebné posilniť a zefektívniť existujúce sociálne služby a rozšíriť ich o doteraz neexistujúce formy sociálnych služieb.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom,
- zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb,
- vzdelávanie zamestnancov v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Pre naplnenie cieľov mesta Moldava nad Bodvou je potrebné realizovať opatrenia v oblasti rozvoja sociálnych služieb týkajúce sa rozsahu služieb a neustáleho budovania partnerstiev najmä s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území mesta. Na realizáciu priorít v oblasti sociálnych služieb je potrebné vyčleniť finančné prostriedky v rozpočte mesta na budúce obdobia a prepracovať všeobecne záväzné nariadenie v oblasti poskytovania sociálnych služieb v meste. Určite nie je v možnostiach mesta realizovať tieto zámery len z vlastných rozpočtových zdrojov. Preto je v rámci možností a príležitostí potrebné využívať viaczdrojové financovanie rozvoja sociálnych služieb v meste Moldava nad Bodvou.

Národná priorita Oblasť starostlivosti o bezdomovcov a rozvoja sociálnych služieb (2015-2020)	Opatrenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v meste Moldava nad Bodvou	Aktivity	Odborný grant	financovanie/ zdroje
ZVYŠOVAŤ KVALITU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	Posilnenie kvality sociálnych služieb a odborných činností vykonávaných na komunitnej úrovni	Navrhnuť a rozpracovať štandardy kvality pre poskytovanie sociálnych služieb vykonávaných prostredníctvom mesta Moldava nad Bodvou	oddelenie sociálnych služieb mesta	5 000,00 Eur rozpočet mesta
		Pravidelne realizovať prieskumy spokojnosti u užívateľov sociálnych služieb a realizovať prieskum potrieb jednotlivých sociálnych služieb.		
PODPORIŤ PRECHOD PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB Z INŠTITUCIONÁLNEJ STAROSTLIVOSTI NA KOMUNITNÚ STAROSTLIVOSŤ	Podpora sociálnych služieb pri riešení nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu a ŤZP alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku	Udržanie súčasného rozsahu opatrovateľskej služby a zvyšovanie jej kvality	oddelenie sociálnych služieb mesta	
		Podpora zriadenia triedy pre deti so špecifickými potrebami pri MŠ (počet detí prijatých dojednej triedy je max. 8)	oddelenie školstva mesta	
		Pripraviť projekt a následne zakúpiť nový „sociálny taxík“.	mesto Moldava nad Bodvou	
		Dobudovať „Zariadenie pre seniorov“ na zariadenie s optimálnym počtom postelí	mesto Moldava nad Bodvou	
		Spustenie projektu Denného stacionára pre seniorov	oddelenie sociálnych služieb mesta	

		Pripraviť projekt podporovaného bývania s vysokou mierou podpory pre mladé rodiny a osoby s ŤZP		
ZABEZPEČIŤ DOSTUPNOŠŤ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V SÚLADE S POTREBAMI KOMUNITY	Podpora sociálnych služieb s využitím telekomunikačných technológií	Pripraviť projekt „krízovej pomoci" poskytovanej prostredníctvom telekomunikačných technológií (zabezpečuje sa prostredníctvom sociálneho poradenstva a telekomunikačných technológií-telefón, fax a internet) -„ Krízová linka "		
	Odstránenie bariér pre zvýšenie kvality života ťažko zdravotne postihnutých, seniorov, matiek s malými deťmi	Ukončiť projekt mapovania verejných priestranstiev. Na základe záverov pripraviť návrh na rekonštrukcie a údržbu označených miest/priestorov		
		Podporovať dobrovoľnícku činnosť - dobrovoľníci budú využívaní ako sprievodcovia na voľnočasové aktivity (príroda, kultúra atď.)		
	Podpora informovanosti o poskytovaných sociálnych službách.	Vytvoriť informačnú platformu o poskytovaných sociálnych službách v rámci mesta s formou a obsahom zameraným na všetky cieľové skupiny, ktorým sa sociálne služby poskytujú		
	Podpora preventívnych činností v oblasti sociálnych služieb	Príprava a realizácia projektu zameraného na predchádzanie drogovým závislostiam, ako aj všetkým ostatným závislostiam		

ZÁVER

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázku: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Mesto preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Budúcnosť a ďalšie etapy komunitného plánu a realizácia cieľov plne preukážu či sa podarilo vytvoriť dokument, ktorý by v sebe zahŕňal odborné znalosti a aj názory a spätné väzby od užívateľov služieb a obyvateľov mesta pri zohľadnení súčasného i budúceho jeho sociálneho vývoja. Komunitný plán sociálnych služieb je neustále živý proces zisťovania potrieb, musí pružne reagovať na meniaci sa dopyt v závislosti na potrebách. Našou snahou je, aby sa komunitný plán sociálnych služieb stal trvalou súčasťou plánovacej praxe a prispel k rozvoju a skvalitneniu života občanov nášho mesta.

Dokument bol prerokovaný na mestskom zastupiteľstve v Moldave nad Bodvou dňa 07.04.2016 a schválený uznesením č. 231/2016

JUDr. Ing. Slavomír Borovský
primátor mesta